

VICENALIA SACRA

ARAGONIENSIA

SIVE

DE VIRIS ARAGONIENSIBUS

RELIGIONE ILLUSTRIBUS

Hiscæ Viginî Annis

GLORIOSA MORTE FUNCTIS.

Ab Onuphrio Prat de Saba Sac. Hispano.

FERRARIÆ

EX TYPOGRAPHIA FRANCISCI POMATELLII

MDCCCLXXXVII.

SUPERIORUM PERMISSU.

in rebus spiritualibus utebantur, vel largitate fruebantur in angustiis, et protectorem, benefactoremque egregium sibi defuisse attestabantur. Horum vero animi dolorem, æquissimum illum quidem iram tam chari capitis desiderio, delinire potuit Jacobi Pedralbes, qui Jo-Antonio diu fuerat a confessionibus, plenissima assertio. Hic siquidem vir, qui, audita ejus morte, sperare vehementer se dixerat eum brevi æterna requie fruiturum; ante diem tertium familiarissimo suo aperte declaravit Jo-Antonium fuisse jam in cælesti patria exceptum.

=====

R. D. JOACHIMUS SALA.

Vix pueritiam egressus, Latique sermone regulis in urbe patria excultus Joachimus Ecclesiastico Sacerdotio donatus est, et Barcinonem missus daturus operam studiis philosophicis. Quo tempore cum procul ab Parentibus, et in urbe frequentissima versaretur, in qua genio indulgere haud difficile poterat; eam vivendi rationem suscepit, quæ sacris rebus addiscendo maxime conveniret. Arripuit siquidem christianæ perfectionis non ardentius minus, quam philosophiæ studium, quantum vero in utroque profecerit, ex his, quæ in ejus vita
ma-

maxime emicuere , conjici facili negotio potest .
 Jam tum se , resque suas interna gratia edoctus ,
 divino penitus arbitrio consecravit , id exequi pa-
 ratissimus , quod esse divinæ voluntati conformius
 intelligeret . Cujus sane consilii experimentum de-
 dit pro illa ætate , mea quidem sententia , maxi-
 mum . Vir , cujus hospitio utebatur Joachimus , sta-
 tuerat , ut parvulus filius , qui primis literarum
 elementis erudiebatur , nocturni studii tempore una
 cum Joachimo versaretur , a quo et dirigi in dubiis
 posset , et excitari etiam si quando somno opprime-
 retur ; præcipue vero ut adsuësceret ejus exemplo
 constanti studiorum labori sustinendo . Nocte qua-
 dam cum puer semisopitus excitatus fuisset , mente
 perterritus ab subito ingenti terræmotu , quo om-
 nia sus deque verti videbantur , inque uberrimas
 lacrimas effusus quæreret qua trepidationem illam,
 atque adeo mortem , quam timebat certissimam effu-
 geret ; jussus est a Joachimo consistere , qui timori
 ejus modum indixit , dicens : quo confugies ? An
 locus est ullus , ubi ab divina vindicta tueri te pos-
 sis ? Submitte illius voluntati te , et in ejus mani-
 bus tua omnia depone . Jam tum ardenti in eos ze-
 lo accendebatur , quos sciebat , vel suspicabatur etiam
 quidquam moliri , a quo divina gloria offenderetur :
 quæ crimina ut quacumque posset ratione vitaret
 rapiebatur interdum ad aliqua agenda , experienda-
 que , quæ ei certe gravissimi esse mali potuissent ,
 O 2

quæ-

quæque sustinisset profecto alacriter, si Deo placuisset, vexari se, cruciarique pro tuenda ejus gloria, vitandisque criminibus.

Hoc sequendæ in omnibus solius divinæ voluntatis firmissimo consilio; dum Barcinone philosophicis studiis magna contentione vacaret, et inter frequentissimos condiscipulos ingenii acumine, exponendis, solvendisque difficultatibus vel primus haberetur Joachimus; sensit se internis vocibus ad Societatis Institutum amplectendum a Deo invitari, cui parere statuit firmissima illa fide, qua dudum res omnes suas Ejus famulatu dicarat. Summi momenti negotium dum longa meditatione persequitur, et cum spiritus sui directore confert, cuncto philosophiæ curriculo, dabat operam theologicis studiis, secum reputans quo pacto, quod vehementer optabat, exequeretur. Admissus inter Socios; cum non speraret a Patre, qui in eo spem familiæ suæ collocarat, facultatem, ut votis ipse suis faceret satis; cumque viri illius uteretur contubernio, qui motibus ejus omnibus attentissime invigilaret; discessum ab urbe, et profectioem suam in Tarraconense Tirocinium summa cautione parandum, exequendumque existimavit. Priusquam igitur res, consiliumque præter confessarium, cuique innotesceret, divisissetque pridie pauperibus vestibus illis, quibus amplius non esset usus; mane domo profectus est, causatus prandium sibi extra
ur-

urbem paratum; et ne, quod vereri haud immerito poterat, insidiæ in via pararentur, quam protulit celeriter Tarraconem properavit. Hic inter Tirones adnumeratus ea religiosæ perfectionis fundamenta jecit, quibus inniti, corroborarique virtutes omnes illas necesse erat, quæ in ejusdem vivendi ratione constantissime emicuerunt quasque sibi religiosa professio postulat, in qua omnium judicio exemplar est habitus absolutissimum.

Acceperat divino beneficio præter solidum ingenii acumen, naturam nullis cessuram laboribus; utraque re facile est consecutus, ut inter cœvos sœdales suos dignus haberetur, cui primi honores deferrentur. Hos vero ipse tanti putavit, ut cum plurimi faceret voluntatem præsidum, quorum ex imperio eisdem sustinebat, æquo animo illis careret, si in tenebris delitescere juberetur. Exuerat se scilicet jam ab adolescentia suis rebus omnibus, cumque divino famulari totum se addixisset, præter Deum, in quem ardentissimo studio ferebatur, nihil æstimabat amore, aut desiderio suo dignum. Itaque laudes hominum fugiens, quarum illecebris irretiri facile solemus, in infirmitate sua probe cognoscenda diu multumque versatus, eam animi demissionem est nactus, ex qua virtutes reliquæ prodire, et persuasio præcipue firmissima, qua se rebus omnibus ineptum judicabat, credique ab aliis non modo non recusabat, sed satagebat etiam. Nam-

que , ut alia omittamus ; cum ad eum accessisset confessarius , apud quem moriturus plenissimam conscientiae expiationem facere instituerat ; *Pater* inquit eximio animi candore , *id tibi persuadeas velim , venisse te auditum rusticum indoctissimum* : reponentique illi , scire se quid e re esset , adjunxit Joachimus , *veluti cum rustico ineptissimo , ita mecum agas , et tractes oro , obtestorque* . Hanc animi demissionem longa meditatione consecutam sequebatur acerbitas , qua corpus humili , tritoque vestitu , victu solum necessario contentum esse iustum , rara , quantumvis honesta , relaxatione sublebat , tractabat assiduo asperrime , ne umquam adversus spiritum insurgere cum spe victoriae , aut impune posset . Cumque motus animi omnes summa solertia examinaret , unde profecti , quo tenderent , quem ad finem excitarentur , intenta in usam divinam gloriam mente acuratissime perscrutaretur ; quidquid ab hac aberrasse comperisset , haud impunitum patiebatur ; nec decipi eum carnis astu , atque dolis inducive sinebat , ut aliquando sibi indulgeret , severitas , qua quaestionem de se assiduo habebat , patefactasque artes improbas eo multabat acerbis , quo callidius ad animi perniciem , latentiusque parabantur .

Ceterum placuit Supremo Numini , Joachimum adeo strenue decertantem novis praeliis exerceri , ut ejus virtus exercitatione nova robustior , novis trium-

umphis evaderet ardentior. Tradebat nostris, et externis adolescentibus philosophiam Gerundæ, cum oculorum infirmitate captus est, quæ medicæ artis cōatus omnes irritos reddens; augeri sensim, graviorque fieri in dies cœpit. Sustinuit invicto animo, alacri etiam incommodum, quod tenerrimis corporis partibus etsi esset acerbi doloris, erat ejus animo multo acerbius, cum Vir laboriosissimus, inque exequendis, quæ ejus curæ commissa fuerant, eximie diligentie, ac sollicitudinis ab omni propemodum opera, studioque arceretur eo temporis, quo auditoribus suis opitulari magis, majoremque ferre opem debuisset. Quantis toto illo tempore experimentis, quam duris, quamque molestis interius, exteriusque ejus patientia tentata fuerit, difficile dictu est, ea vero sustinuit ipse, tantaque hilaritate superavit, ut qui testes erant vehementer admirarentur.

Confecto philosophiæ tradendæ curriculo, cum morbi vis eo processisset, ut neque diurnum Sacerdotale pensum, neque in divino sacrificio, quæ legenda essent persequi oculis posset, subjecit se prorsus divinæ voluntati, et alacri animo ferebat tormentum, quo nullo fortasse acerbiori vexari potuisset pro ingenii acumine, proque laboriosæ vitæ desiderio flagrantissimo. Vidit siquidem ipso in ætatis virilis flore cogi se gravissimo illo morbo ad otium, retrahique, ulla absque spe obtinendæ va-

letudinis, ab illis apostolicæ vitæ ministeriis, quorum præcipue studio religiosæ vitæ institutum illud aggressus fuerat, ad quod a Deo se vocatum numquam dubitaverat. Sibi vero probe conscius, nihil Christi discipulo magis præ oculis esse oportere, nihil charius, optatiusque quam divinæ voluntati, quocumque modo reclamante natura, penitus conformari suam, hocce sui totius sacrificio tanta alacritate functus est, ut vel ipsa oris tranquillitate mentis quietem illam ostenderet, quæ solet esse illis dumtaxat propria, qui omni se voluntate exuerunt, ut divino nutu plenissime regerentur. Accepit autem summi beneficii loco ab præsidibus suis tradendis latinæ linguæ elementis destinari, a quo munere oculorum infirmitate non arcebat, cum quæ essent legenda, alterius posset ope consequi. Huic muneri vacabat totus, cupidusque in eo ad ultimum usque spiritum insudandi, cum regio ex imperio exulare est iussus, et novis se laboribus, novis difficultatibus committere, quas omnes infraacto pectore superavit, quin vel ex ore, vel ex ejus verbis quidquam colligi unquam posset, quod hæroicæ magnanimitati minus apte conveniret.

Ut vero magnanimitas hæc plane singularis ostenderetur, novis subjicienda erat experimentis, et præter communes reliquis Sociis tribulationes, præter eas, quibus tamdiu vexabatur, corporis ægri- tudines, tentanda erat ejus in adversis sustinendis for-

fortitudo singulari difficultate, ut singularis etiam ostenderetur. Nullum ab libris in diuturno otio subsidium petere Vir laboriosissimus poterat, audiebat siquem nactus erat legentem, qui ejus intuitu verba voce paulo elatiore proferret, eumque pro collato beneficio perpetuis gratiarum actionibus prosequebatur: quod reliquum erat temporis cælestium meditationi, fundendis precibus vel domi, vel facris in ædibus, quibus frequens erat, tribuebat: nec brevis deambulatio, cui indulgebat, etiam fovendis corporis viribus levi illo motu conferre quidquam posset, re alia externa recreare, ac reficere animum poterat; cum obtusa oculorum acies agrorum amænitate, atque arborum, ceterarumque rerum omnium jucunditate nulla delectaretur. Cumque hisce omnibus careret, molestissimo lotii fluxu laborare cœpit, quo præter incommoda alia, quibus maxime vexabatur, et queis providere novis sine incommodis non poterat, cum Sociis gravis esse summa religione caveret, prope ab omni aliorum consortio arcebatur, malebatque ægritudinis novæ molestias, ac dolores solatii cujuscumque privatione augere, quam ulli quidquam asserre molestiæ. Quibus in sustinendis cum plurimum patientia eximia exerceretur, nihil tamen ipse ex severitate, ac solita in se ipsum acerbitate remittebat, nec vexatum tot laboribus corpus dignum existimabat, quod indulgentia aliqua exciperetur.

Ne-

Neque vero cum severam adeo in se ipsum proficeretur philosophiam, gravis erat, aut injucunda cuiquam ejus consuetudo, ac familiaritas. Amabat vir eximia charitate instructus in iis, cum quibus agebat, hilaritatem, intererat quandoque honestissimis eorum relaxationibus, laudabat convivias, quibus fraternam fovendi charitatem sciebat, licet ex hisce præter præsentis jucunditatem nihil referret, cum omni alio solatio abstineret: egros quoscumque invisebas crebro domi; crebro etiam in publico nosocomio detentos, quibus quam poterat opem conferebat. Quantum sibi in victu parcissimo, cultusque corporis demisso detrahebat pauperum sublevandæ inopiæ paupertatis cultor studiosissimus conferebat; Curioni etiam dabat crebro quæ ipse distribueret suorum popularium ægestatis probe conscius; cum sibi præter miserimum lectulum, quotqueretur magis, quam requiesceret, vix ullam suppellectilem pateretur. Si quidquam interrogaretur, in quo deprehendi ejus ingenium, eruditio, aut doctrina posset, obtendebat statim plenissimam ignorantiam suam; si urgeretur acrius, et sententiam suam cogere aperire, agebat id ita, ut non tam ea scire, quam forte fortuna capere ex olim auditis videretur, ne quis bonam de eo opinionem ullam mente conciperet. Sub aliorum potestate constitutus adeo ab eorum nutu pendebat, ut re, et mente, veluti Deo ipsi obediret, nec quidquam exi-

existimaret difficile, quod juberetur: probe sciens Deum vires eis uberrimas sufficere, qui ejus amore, ac intuitu aliorum sese imperio subjecissent. Hisce profecto rebus, quæ ejus naturæ sunt, ut effugere aliorum oculos penitus non possint, crevit apud nostros quæ dudum erat de ejus sanctitate opinio maxima, diffundique apud externos cœpit, quibus crebrior usus cognoscendæ virtutis illius copiam faciebat. Quæ quidem quamvis magna esse fateamur, multo minora existimamus internis, in quæ omnem ipse sollicitudinem, viresque mentis omnes intenderat, cavebatque cura singulari, ne cuiquam paterent, quamvis ab externa specie utcumque deprehendi facile possent et prope assidua in Deum mentis elevatio, assidua cum Eo colloquia, etiam cum solus ambularet, et solitudinem amaret suam; conatus solertissimus, quo internos compesceret motus, et affectus omnes suos ad Deum dirigeret.

Cum tanta contentione perficiendo animo adlaborasset, correptus est morbo, quo debilitari corporis vires sensit, et adventare cognovit supremum militiæ suæ diem. Exceptit alacriter proximæ resolutionis suæ nuntium, cum ei dudum nihil esset optatius, quam dissolvi, et esse cum Christo. Diebus vero, quibus, fractis corporis viribus, morbi cum violentia luctandum ei fuit, ea dedit Sanctitatis documenta maxima, quæ accipi ab invisentibus eum, intuerique ab iis, qui ei ministrabant,

sum-

summa sine religione non poterant. Relicta ministrantibus omni corporis cura, excolendo novis, ferventioribusque virtutum omnium affectibus animo tempus omne contulit, perfectissima præsertim in divina voluntate conformatione, unde cetera fluere bona omnia noverat, inque cælestium contemplatione, ad quæ vocari ex sola divina misericordia sentiebat. Inde tranquillitatem animi, atque hilaritatem illam hauriebat, quam non verbis solum, sed vultu etiam præsefererat, quæque adstantibus prorsus mirabilis videbatur: apparebat autem major, quo ad optatum finem accelerabat propius. Cum esset jam externis sensibus prope destitutus, et veluti dulci somno requiesceret; clarescere ejus vultus cæpit, et insolitam alacritatem induere, quod dum adstantes vel maxime admirarentur; ipse ridenti ore, porrectoque brachio dextro, veluti præsentem quemdam mirifico amore complectens, placidissime obdormivit.

Mortis pretiosissimæ vulgato nuntio, quisquis Joachimum vel solo vultu noverat, palam dictabat excessisse e nobis Virum vere Sanctum: quique vivens non commendari modo, verum etiam videri fugiebat, cæpit mortuus maximis extolli laudibus, et omnium ore celebrari. Patres vero, quibus Collegii a Jesu dicti cura commissa est, quo in Templo Sacra faciebat Joachimus, cum ejus usu longo, et summa religione, qua sacra peragebat,

ma-

magnam de eo opinionem apimo concepissent, exuviarum ejus custodes esse voluerunt, quod jure sibi postulare videbantur; cum non semel eis significasset Joachimus, fore sibi gratissimum, ut in eo Templo tumularetur, ubi tot sociorum suorum cineres conquiescerent. Quibus, etsi ægre, morem sibi gerendum tamen duxit apud S. Matthæum Curio, cujus totum negotium intererat, maluitque defuncti votis facere satis, voce licet solummodo significatis, quam iisdem prætermisissis, jure uti suo. Sepultus est itaque eo in Templo arca inclusus, cum hac de eo memoria.

Joachimus Sala Sacerdos (olim) Professor S. J. natus in Oppido Berga Diœcesis Cælfonensis in Catalaunia die 25. Oct. 1725. obiit Ferrariæ die 19. Feb. 1784. omnium consensione maximarum virtutum exemplis, summaque morum honestate clarus. Cujus rei quo testator esset apud posteros memoria, Hispani Socii voluere monumentum hoc esse positum. Rect. hujus Coll. P. D. Hieronymo Bentivoglio C. R. Somaschæ. Editio F. Paulo Furlani.

